

Iz aktivnosti stručnog udruženja

I. SASTANAK SEKCIJE ZA NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI RAD

Dne 29. VIII. 1958. god. održan je u Skopju sastanak Sekcije za naučno-istraživački rad u slatkovodnom ribarstvu. Svrha sastanka bila je, da se pronađu forme koordinacije između pojedinih naučno-istraživačkih ustanova, da se taj rad intenzivira, te da se rezultatima opravda postojanje tako velikog broja ustanova.

Sastanku su prisustvovali: Adalbert Tičak, predsjednik Udruženja; Brana Radonić, potpredsjednik Udruženja; prof. Spasoje Garžić i ing. Ida Babuder-Mihajlović iz Zavoda za ribarstvo N. R. Srbije; ing. Zlatko Livojević iz Instituta za slatkovodno ribarstvo N. R. Hrvatske; prof. Ivo Tomašec, Veterinarski fakultet, Zagreb; Josip Vegh iz ribarske stanice Osijek; ing. Đorđe Kosorić iz Instituta za ribarstvo N. R. Bosne i Hercegovine; Slave Hadžišćić iz Hidrobiološkog instituta Ohrid; ing. Kiro Apostolski i ing. Emil Kapac iz Zavoda za ribarstvo N. R. Makedonije; dr. Đorđe Čatić iz Kmetijskog instituta L. R. Slovenije; ing. Gjorgjije Drecun iz Stanice za ribarstvo N. R. Crne Gore; Miran Svetina, predsjednik Sekcije za visinske vode; Mihajlo Ristić, predsjednik Sekcije za nizinske vode; ing. Cvjetan Bojčić, predsjednik Sekcije ribnjačara; Anton Delić, direktor ribnjačarstva Grudnjak; ing. Nebojša Ranković, sekretar Udruženja, te predstavnici sreza i grada Ohrida.

Predsjednik Sekcije, ing. Kiro Apostolski, otvorio je sastanak kraćim govorom. On je podvukao potrebu koordinacije rada naučno-istraživačkih ustanova i usmjeravanja rada tih ustanova u pravcu pomoći ribarskim privrednim organizacijama, da ove povećaju svoju proizvodnju. Ističe, da ribarske privredne organizacije povećavaju proizvodnju iz godine u godinu i da znatne zasluge za to pripadaju naučno-istraživačkim ustanovama, ali bi taj napredak morao biti brži i veći, a činjenica je, da se naučna služba razvija brže od privrede. Ako hoćemo da naše ribarstvo popnemo na viši stupanj, treba organizovano pristupiti tom poslu, potrebno je koordinirati taj rad i povezati ga kroz jedno koordinaciono tijelo unutar Stručnog Udruženja, koje će stajati na čelu naučno-istraživačkog rada u ribarstvu. Nadalje je potrebno, da predstavnici pojedinih Sekcija iznesu probleme, koji njih interesuju i koje bi im naučno-istraživačka služba mogla riješiti, pa da te probleme unesemo u naše programe rada. Isto je tako važno, da se riješi pitanje financiranja ove službe, jer je to jedan od najtežih neriješenih problema, koji koči rad pojedinih ustanova.

Nakon uvodnog govora predsjednika Sekcije, prof. Spasoje Garžić je pročitao referat prof. dr. Siniše Stankovića o saradnji ribarskih istraživačkih ustanova, pošto prof. Stanković uslijed bolesti nije mogao prisustvovati ovom sastanku. (Ovaj referat donosimo u cijelosti.)

Poslije ovoga razvila se je živa i plodna diskusija u kojoj su istaknuti mnogi neriješeni problemi i ukazani putevi za njihovo rješavanje. Evo nekoliko važnijih izvoda iz te diskusije:

Miran Svetina istakao je potrebu izrade ribarskog katastra, kao i koordinacije rada i jednoobraznosti metodologije za čitavu FNRJ.

Nakon dulje diskusije po tom pitanju zaključeno je, da Udruženje razradi jedinstvenu metodologiju i obrasce za taj rad, pa je u tu svrhu izabrana posebna komisija, u koju su ušli: Ing. Ida Mihajlović-Babuder, Ing. Nebojša Ranković, Ing. Dragiša Đenadić i Ing. Gjorgjije Drecun.

Mihajlo Ristić istakao je slijedeće probleme, koji interesuju poduzeća na otvorenim nizinskim vodama:

1. Sastav ribljih vrsta po sezonama,
2. Migracija ribe,
3. Međusobni odnos riba u lovinu,
4. Vrijeme i uslovi mrijesta osnovnih ribljih vrsta,

5. Starost (uzrasne klase) u lovinu,

6. Utvrđivanje prirodnih ribljih plodišta i njihovo poboljšanje,

7. Praćenje organske produkcije.

Ing. Cvjetan Bojčić iznosi probleme, koji interesuju ribnjačare, i to:

1. Ishrana riba pojedinim hranivima i vrijednost tih hraniva,

2. Gnojidba ribnjaka,

3. Problemi uzgoja mlada,

4. Bolesti riba, naročito ascites i trulež škrge,

5. Ispitivanje proizvodnosti pojedinih vrsti riba, i

6. Projektovanje izgradnje novih ribnjaka i proširenja postojećih.

Obzirom na sve ove probleme, Ing. Kiro Apostolski smatra, da je neophodno početi ka specijalizaciji stručnjaka unutar naučno-istraživačke službe, koji bi radili na pojedinim problemima.

Ing. Ida Mihajlović-Babuder dijeli rad naučnih ustanova na dva dijela, i to:

1. Primjena naučnih dostignuća u praksi (operativa i instruktazna), i

2. Naučno-istraživački rad u užem smislu, koji je dublji i studiozniji i za koji se ne mogu garantovati određeni rokovi (gnojenje, doziranje, razni pokusi itd.).

Radove pod 1 treba da financira privreda, a radove pod 2. društvena zajednica.

Berto Tičak smatra, da su problemi uništavanja korova i ribljih bolesti zajednički problemi svih ribnjaka, pa ih treba i zajednički rješavati uz saradnju i pomoć izvana.

Dr. Đorđe Čatić predlaže, da se raspišu konkursi za pojedine teme i radove, koje bi trebalo otkupiti i štampati, jer je stručna literatura za uzdizanje kadrova u ribarstvu nedovoljna.

Prof. Ivo Tomašec govorio je o problemu ribljih bolesti i istakao, da je postignuta vrlo dobra saradnja između svih zainteresovanih ustanova. On je iznio historijat dosadanjeg rada i dao prijedloge za dalji rad, preuzevši obavezu da sam i dalje radi i saraduje na rješavanju tog problema. Podvukao je, da se za rješavanje tog problema daju, ipak, premljena sredstva.

Ing. Zlatko Livojević podvukao je važnost rješavanja pitanja financiranja naučno-istraživačke službe. To pitanje, naročito u N. R. Hrvatskoj, nije nikako riješeno, pa je Institut za slatkovodno ribarstvo NRH, iako najstarija ustanova te vrsti u zemlji, došao u nezavidan položaj. Tu bi trebalo da intervenira Udruženje i da za stvar zainteresuje mjerodavne organe.

Živa diskusija, koja se je razvila o tom problemu, utvrdila je mišljenje, da se ta služba mora financirati iz fonda za unapređenje poljoprivrede, dio za ribarstvo (koji se često troši nenamjenski), jer ta služba i radi isključivo na unapređenju ribarstva.

Ing. Gjorge Kosorić govori o problemu otpadnih voda i ističe, da Institut za ribarstvo NRB i H ima dobro organizovanu službu za proučavanje tog problema, pa može u tome pružiti pomoć i drugim ustanovama.

Ing. Ida Mihajlović-Babuder predlaže, da se Zavod za ribarstvo NR. Srbije, Institut za slatkovodno ribarstvo NR. Hrvatske i Stanica za ribarstvo AP. Vojvodine bave problemima ribnjačarstva. Predstavnici ovih ustanova već su se dogovorili da po pitanjima konkretnog rada po predloženim temama održe sastanak u Zagrebu i izrade zajednički program. Tom sastanku prisustvovati će i Ing. Emil Kapac iz Zavoda za ribarstvo NR. Makedonije.

Ing. Gjorge Kosorić prihvata ovo i izjavljuje, da bi i ribnjačarstva iz Bosne i Hercegovine kori-

stila ovu grupu, s time, da bi Institut za ribarstvo NRB i H učestvovao sa jednim svojim čovjekom u radu ove grupe.

U toku daljnje diskusije donijeti su, u glavnom, slijedeći zaključci:

Problem prerade ribe obrađivati će Zavod za ribarstvo NR, Makedonije, koji je u tu svrhu već osposobio svog saradnika i laboratorij.

Na rad na otvorenim nizinskim vodama orijentali bi se, u glavnom, Zavod za ribarstvo NRS i stanica za ribarstvo APV.

Na otvorenim visinskim vodama radili bi saradnici Kmetijskog instituta LRS., Zavoda za ribarstvo NRB i H i Stanice za ribarstvo NRCG.

Sve ovo, naravno, ne isključuje mogućnost, da i ostale ustanove rade na rješavanju ovih problema, u koliko se za to ukaže potreba.

U toku diskusije naročito je podvučena potreba dobivanja pokusnih objekata, bez kojih je nemoguće postići brze i dobre rezultate u rješavanju najvažnijih problema.

Živa diskusija vođena je i o potrebi saradnje između Zavoda za ribarstvo NRM i Hidrobiološkog instituta u Ohridu, kao i između Stanice za ribarstvo NRCG i Biološkog instituta NRS, ali zbog odsutnosti prof. dr. Siniše Stankovića nisu se mogli donijeti konačni zaključci po tom pitanju.

Na kraju je izabran koordinacioni odbor za naučno-istraživački rad pri Udruženju, u koji su ušli rukovodioci pojedinih ustanova, i to:

1. Prof. Spasoje Garzičić, Zavod za ribarstvo NRS,
  2. Ing. Zlatko Livojević, Institut za slatkovodno ribarstvo NRH,
  3. Ing. Gjorgje Kosorić, Institut za ribarstvo NRB i H,
  4. Prof. Hilda Herfort, Kmetijski institut LRS,
  5. Ing. Gjorgjije Drecun, Stanica za ribarstvo NRCG i
  6. Ing. Kiro Apostolski, Zavod za ribarstvo NRM.
- Ovime je sastanak završen.

Ing. Z. L.

II. SASTANAK AKCIJE ZA VISINSKE VODE

Ovaj sastanak održan je dne 4. i 5. oktobra 1958. g. na ribogojilištu »Zunovica« u Hadžićima kod Sarajeva i na ribogojilištu »Pliva« u jezerima kod Jajce.

Sastanku su prisustvovali: Ing. Zlatko Livojević, Institut za slatkovodno ribarstvo NRH; Krešimir Pažur, Savez sportskih ribolovaca NRH; Milutin Raspopović, Lovno gazdinstvo Beograd; Ing. Mićo Krišković, »Vodoprivreda« — Gospić; Tomislav Belić, Savez sportskih ribolovaca NRS; Ing. Gjorgje Kosorić, Institut za ribarstvo NRB i H; Esad Mujkić, Inspektorat za ribarstvo NRB i H; Ing. Mahmud Aganović, Dragica Kačanski, Bosiljka Milešević i Vlado Šestak, saradnici Instituta za ribarstvo NRB i H; Fea Frank, Veterinarski fakultet — Sarajevo; Fejo Nizić, upravnik ribogojilišta »Zunovica«. Diskusiji na ribogojilištu »Pliva« prisustvovali su kao gosti slijedeći drugovi: Prof. dr. Tonko Šoljan, Filozofski fakultet, Sarajevo; Galib Hadžiosmanović, načelnik za poljoprivredu i komunalne poslove NOS Jajce; Ing. Ismet Šeremet, inspektor za poljoprivredu NOS Jajce; Ferdo Kučera, sekretar Sreskog odbora sportskih ribolovaca, Jajce i Rađe Miljković, upravnik ribogojilišta »Pliva«.

Sastanku nisu prisustvovali predstavnici Zavoda za ribarstvo NRM, te stanica za ribarstvo NRS i NRCG.

Referat na temu — »Osvrt na aktuelna pitanja unapređenja slatkovodnog ribarstva na visinskim vodama« održao je predsjednik Sekcije za visinske vode, Miran Svetina. (Referat donosimo u cijelosti na drugom mjestu).

Drugi dan održana je diskusija po ovom referatu, iz koje je vrijedno zabilježiti slijedeće:

Miran Svetina ističe potrebu unificiranja osnovnih načela ribarske politike za cijelu zemlju, tj. donošenje Saveznog okvirnog Zakona o slatkovodnom ribarstvu.

Milutin Raspopović objašnjava, da postoji samo jedan prednacrt tog Zakona i smatra da bi sa donošenjem tog Zakona trebalo požuriti.

Pošto bez takovog okvirnog Zakona nema zajedničke platforme za koordinirani rad, pa prema tome niti pravilne politike i uspjeha u radu, Sekcija predlaže, da Udruženje što prije i što studioznije priđe izradi takovog prijedloga, a za pitanja visinskih voda da se obrazuje posebna komisija.

Miran Svetina nadalje ističe potrebu izrade katastra ribolovnih voda, kao i vođenja kartoteke pojedinih vodotoka sa najvažnijim podacima za pravilno planiranje regeneracije riblje populacije i ulova.

Esad Mujkić postavlja pitanje zašto po tome još nije ništa učinjeno, i ako je to pitanje tretirano još na godišnjoj skupštini Udruženja i premda su već tada donijeti po tom pitanju zaključci.

Ing. Gjorgje Kosorić obavještava o zaključcima Sekcije za naučno-istraživački rad o tom pitanju na sastanku u Skopju. Ističe, da rad na izradi katastra može financirati samo zajednica. Ponovo podvlači potrebu jednoobraznosti u tom radu za sve Republike. Ukazuje na pogrešna shvatanja, prema kojima inventarizacija voda nije sastavni dio katastra, već širi pojam.

Ing. Zlatko Livojević smatra, da bez provedene inventarizacije voda ne može biti govora o izradi dobrog katastra, pa je prema tome inventarizaciju nužno provesti prilikom izrade katastra, te je ona sastavni dio toga rada.

Miran Svetina predlaže, da se napravi petogodišnji plan rada na katastru naših voda. Govori zatim i o sadržaju katastra, kao i o metodama za vođenje katastra.

Prof. dr. Tonko Šoljan predlaže, da se već od ovog sastanka započne sa radom na ovaj način. Udruženju treba poslati podatke o dosadanjem radu, kao i mišljenje za organizovanje jedne centralne kartoteke za visinske vode, preko koje bi se dobila jasna slika o stanju pojedinih visinskih ribolovnih voda.

Milutin Raspopović predlaže, da se o ovim zaključcima obavjesti Udruženje, kao i odsutni drugovi iz NR Srbije, Makedonije i Crne Gore.

Miran Svetina govori zatim o upravljanju ribolovnim vodama i smatra, da rješenje da ribolovnim vodama i fondovima upravlja općina ne vodi unapređenju ribarstva i da se pod tim uslovima ne može govoriti o bilo kakovoj planskoj proizvodnji i repopulaciji. Komuna treba da kontrolira rad privrednih, naučnih i sportskih organizacija. No, na jednoj vodi može biti samo jedan gospodar.

Milutin Raspopović obrazlaže, da su upravljanje i korištenje dvije različite stvari i da vodama treba da upravlja srez, koji će vode davati na korištenje pojedinih organizacijama i brinuti se preko komuna o zaštiti i pravilnom gospodarenju na tim vodama.

Tomislav Belić ističe, da je to pitanje u NR Srbiji regulisano Zakonom. Smatra, da bi inspeksijska služba morala biti bolje organizovana i da bi onda otpalo niz problema.

Esad Mujkić smatra, da se politika u ribarstvu ne može obezbjediti samo Zakonom. Ističe, da ne treba biti skeptičan, jer se pravilnim obrazlaganjem može kod srezova naići na razumjevanje, kao što je to slučaj kod sreza Jajce. Treba voditi jedinstvenu politiku, jer riba ne poznaje granice komune. Pitanje je samo koliko su naše sportske i druge organizacije sposobne da provedu ovakovu politiku.

Galib Hadžiosmanović misli, da općina na ovako rascjepkanom slivu mora postati kočnica u razvoju ribarstva. Ribolovna područja trebalo bi organizovati sa jednim gospodarom, a uloga inspekcije je zaštita ribarstva. Ono, što je korisno, to je stvar cijeloga društva, a ne samo općine.

Tomislav Belić drži, da pitanje upravljanja vodama treba riješiti Saveznim Zakonom o slatkovodnom ribarstvu.

Daljnja diskusija vođena je oko pitanja distribucije nasadnog materijala, o pitanju prikladnosti kalifornijske pastirve za nasadivanje naših voda, o školovanju kadrova za visinske vode, o financiranju naučno-istraživačke službe, te o problemu zagađivanja naših voda

industrijskim otpadnim vodama, pa su na kraju donijeti slijedeći

ZAKLJUČCI

1. Predlaže se, da Stručno udruženje što prije pristupi izradi prijedloga Saveznog okvirnog zakona o slatkovodnom ribarstvu. Pošto visinske vode predstavljaju posebno područje, Sekcija predlaže, da se oformi posebna komisija, koja će obraditi taj prijedlog za područje visinskih voda. Sekcija smatra, da ovaj Zakon treba da daje osnovna načela ribarske politike i platformu za koordinirani rad na unapređenju slatkovodnog ribarstva u cijeloj zemlji.

2. a) Sve Republike treba da do konca oktobra 1959. god. dostave Udruženju — komisiji za izradu metodologije za katastar-izvještaje o tome, što je do sada rađeno na katastru voda. Na osnovu ovih izvještaja komisija treba da izradi prijedloge i da ih na diskusiju po republikama, kako bi se u 1959. god. počelo radom na katastru po jedinstvenom sistemu.

b) Sekcija smatra, da sve Republike treba da uvedu kartoteku ribolovnih voda sa hidrografskim i glavnim ihtiološkim podacima, koji su potrebni za pravilno planiranje regeneracije ribljug naselja i ulova. Udruženju se predlaže osnivanje centralne kartoteke za visinske vode, na osnovu podataka iz pojedinih republika. To bi omogućilo uvid u radove na nasadaivanju voda i evidenciju ulova i izlovljavanja.

c) Inventarizaciju treba smatrati sastavnim dijelom katastra.

d) Rad na izradi katastra treba da financira društvena zajednica.

3. Sekcija zastupa mišljenje, da na jednom vodotoku može biti samo jedan gospodar, jer se samo tako može obezbijediti planska proizvodnja i repulacija naših voda. Podjela vodotoka na općine loše bi se odrazila na politiku u ribarstvu.

4. Kako do sada nije bilo planske raspodjele ribljug materijala, primio se drug Miran Svetina brige oko koordinirane raspodjele tog materijala. Do kraja mjeseca oktobra sva mrijestilišta treba da drugu Svetini dostave podatke o svojim viškovima ikre, mlađa itd., kao i svoje potrebe ribljug materijala. U vezi s time usvojeno je slijedeće:

a) Najprije treba podmiriti potrebe svoje republike,

b) Viškove treba staviti na raspolaganje drugim republikama,

c) Tek nakon toga dolazi izvoz u inozemstvo.

5. Utvrđeno je, da kalifornijska (dužičasta) pastrva predstavlja našu najlošiju salmonidnu vrstu, jer su joj za mrijest potrebni specijalni uslovi, često ne dolaze uopće do mrijest, a iz mnogih voda bježi i nestaje. Trebalo bi je držati pretežno za konzum i eventualno za poribljavanje zatvorenih voda, gdje bi se prethodnim ispitivanjima utvrdilo da bi se mogla održati.

6. Konstatovano je da sa kadrom u salmonidnom ribnjačarstvu stojimo vrlo loše, iz čega proizlaze česte

štete na ribogojilištima. U prvo vrijeme pitanje kadra treba rješavati putem kurseva. U tu svrhu u zemlji treba organizovati 2—3 centra za održavanje tih kurseva. Za ovo bi trebalo zainteresovati privredne organizacije i fondove. Kasnije bi se između polaznika ovih kurseva izabrali najспособniji i najbolji i poslali u dvo- ili trogodišnju školu salmonidnog smjera. Kako najpovoljnije uslove za školovanje kadra ima NR Slovenija, to bi ona u tom pogledu mogla i najviše da učini.

7. Utvrđeno je, da pitanje financiranja naših naučnih ustanova nije riješeno i da po tom pitanju Udruženje treba da hitno nešto preduzme. U koliko te ustanove treba i dalje da djeluju samo kao servisi za privredne organizacije i ostanu i dalje na samostalnom financiranju, onda je bolje da se odmah ukinu. Kategorički se traži:

a) Financiranje po programu za naučni rad treba da bude obezbijedeno republičkim ili saveznim budžetom. Ova sredstva trebala bi da pokriju najveći dio rashoda, prvenstveno lične.

b) Da se dugoročni naučni radovi financiraju iz fonda organa, koji te radove naručuje.

c) Da se manji dio poslova obavljaju kao servisna služba, koja treba da bude sporedna djelatnost ovih ustanova.

Samostalnim financiranjem postiglo se upravo suprotno od onoga što se želi, te je servisna služba postala glavni posao naših naučnih ustanova, a naučni rad je zapostavljen i dolazi na posljednje mjesto.

8. Stručno Udruženje trebalo bi se više založiti da se od Saveza poljoprivrednih komora i Tehničke pomoći dobije veći broj stipendija za specijalizacije u inozemstvu i u zemlji u cilju usavršavanja naučne službe u ribarstvu. Konstatovano je da, iako je NR BiH obećano sigurno uzimanje u ožbir u ovoj godini, još do sada nisu dobivena nikakova pozitivna obavještenja.

9. Predlaže se, da se Udruženje, kao i svi ostali zainteresirani organi, založe kod nadležnih organa, da se u buduću kod izgradnje tvornica i ostalih industrijskih postrojenja odmah projektiraju i izgrade uređaji za prečišćavanje i neutralizaciju otpadnih voda.

10. Otsutne drugove iz NR Srbije, Makedonije i Crne Gore treba putem Udruženja obavjestiti o radu i zaključcima ove Sekcije, kako bi se omogućila koordinacija rada na visinskim vodama.

11. Slijedeći sastanak ove Sekcije održati će se na poziv druga Milutina Raspopovića na Vlatini u NR Srbiji u oktobru 1959 god., a po potrebi i ranije.

*

Učesnici ove konferencije razgledali su Vrelo Bosne, ribogojilište »Žunovica« u Hadžićima kod Sarajeva, te ribogojilište »Pliva« u Jezerima kod Jajca, a predsjednik sreza Jajce priredio je za učesnike konferencije prijem. Svakako treba istaći dobru organizaciju i gostoljubiv prijem učesnika od strane Instituta za ribarstvo NR BiH, kao organizatora i domaćina konferencije.

Ing. Z. L.

RIBARSKO GAZDINSTVO „ E Č K A ” LUKINO SELO

Pošta EČKA — Telefon Ečka br. 5 Ribnjak

Željeznička stanica ZRENJANIN

Tekući račun kod Filijale Narodne banke Zrenjanin br. 350-T-471

PROIZVODI I PRODAJE vrlo dobro utovljenog šarana, somića i druge vrste ribnjačkih riba
TRAŽI KUPCE za svež ili suv beli i zeleni rogoz u svim potrebnim količinama

Može Vam isporučiti pakovan u snopovima ili se sa kupcem sporazumeti da ga seče sam
NUDI VEĆE KOLIČNE EKSPORTNE TRSKE VRLO DOBRO SAČUVANE